

Riittävän hyvä kuvailu -keskustelun taustoja

Katri Riiheläinen
Kansallisbibliografiapalvelut

Mistä tänään puhumme?

2016 RDA:n käyttöönotto

- kansallinen sovellus linjataan ; kuvailutasot ydintaso ja perustaso

2018 Kevennyslinjaukset

- kevennyksiä mm. vastuullisuusmerkintöjen merkitsemiseen

2024 Uudistetun RDA:n käyttöönotto

- uusi linjaustyö ; uudet kuvailutasot suppea taso ja laaja taso

...siitä se ajatus sitten lähti

- Melindan järjestämien tilaisuuksien yhteydessä on saatu palautetta ja toivetta mahdollisuudesta kevyempään kuvailuun jo usean vuoden ajan
 - *Jos aineistolla on odotettavissa suhteellisen lyhyt käyttöaika (kuten juuri matkaoppailla), kevyempi kuvailu on varmaan helpompi hyväksyä. Lisäksi voisi olla hyvä käydä keskustelua siitä, mitkä ovat ne seikat, joista ei kuvailussa tingitä ja toisaalta ne, joiden suhteen voidaan toimia kevyemmällä kädellä. Näin ehkä säilyy tuntuma, että muutos ei ole hallitsematon, vaan matalammat laatutavoitteet on laadittu yhdessä, niistä on sovittu yhdessä ja niille on selkeät perustelut.*
 - *Jatkossa Melindaan tulee yhä enemmän metatietoa eri lähteistä ja myös koneellisesti tuotettuja tietueita, joiden laatu ei yllä ihmisen tekemän kuvailutyön tasolle. Millä keinoin voidaan laskea laatuodotuksia ja muuttaa asenteita siihen suuntaan, että riittävän hyvä riittää?*

Jatkokäsittelyä

- Melinda-palvelun esitys Kevyemmin kuvailtavat aineistot kävi kuvailun asiantuntijaryhmien kommentoitavana syksyllä 2022
- Asiantuntijaryhmien puheenjohtajien kokous valtuutti joulukuussa 2022 työryhmän Anneli Renfors, Minna Kantanen, Marja-Liisa Seppälä ja Katri Riiheläinen miettimään aiheen käsittelyä asiantuntijaryhmien yhteistä työpajaa 21.3. varten
- Aihetta käsitellään Melindan Talonmies-Extrassa 4.5. sekä Kuvailun tiedotuspäivillä 30.5.

Pohdintaa

- Kuinka kirkkaasti kuvailijoilla on mielessä kuvailutasojen vaatimukset, entä sovitut kevennykset?
 - Vaikuttavatko kansallisbibliografiakuvailun tietueet yleiseen kuvailutason nousuun?
- Täsmennettävä paljon liikkumavaraa jättävien kuvailuohjeistusten suhdetta eri kuvailutasoihin
 - Sisällön avaamisen laajuus eri kuvailutasoilla: 505 a/t ja 700 12-kentät
 - Konkreettisia esimerkkejä toivotaan sovellusohjeisiin
- Huomioitava näkökulmat
 - tiedonhaun näkökulma - mikä on tärkeää asiakkaille
 - kuvailijoiden näkökulma - kuvailun organisointi
 - kuvailuun käytettävissä oleva aika eri sektoreilla tai organisaatioissa

Jatkokäsittelyä

- Työryhmä päätyi ehdottamaan kuvailun asiantuntijaryhmille kolmea vaihtoehtoa suositeltavaksi tavaksi edistämään riittävän hyvän kuvailun periaatetta
- Uudessa RDA:ssa
 - Vaihtoehto 1: Melindaan on sallittua kuvailla suppealla kuvailutasolla
 - Vaihtoehto 2: Melindaan kuvaillaan laajalla tasolla, mutta suppeaa tasoa käytetään joissakin erikseen määritellyissä aineistoissa
 - Vaihtoehto 3: Luodaan suppean ja laajan tason välille uusi välitaso, jota käytetään Melinda-kuvailussa

Asiantuntijaryhmien vastaukset

Asiantuntijaryhmät päätyivät vaihtoehtoon 1: **Melindaan on sallittua kuvailla suppealla kuvailutasolla**

Joitakin kommentteja:

- Kusti: *Kuvailijat täydentävät tarvittaessa suppeita kuvailuja tiedonhaun tarpeiden mukaisesti. Aineistokohtaiset tasomääritykset voisivat olla arvottavia ja rajoittaa tulevaisuuden tutkimustarpeita.*
- Sisku: *Onko ollenkaan tarkoitus keventää sisällönkuvailua, jota tiedonhakija tarvitsee usein enemmän kuin bibliografista kuvailua? Voiko sisällönkuvailua arvottaa, minkä poisjättäminen häittäisi tiedonhakua vähiten?*

Seuraavia askeleita

- Mitä on Riittävän hyvä kuvailu? Määrittelyä tarvitaan
 - Tallennetaan vähemmän elementtejä, mutta laadukkaasti
 - Tallennetaan riittävästi elementtejä, että kuvailun tavoitteet toteutuvat
- Asiantuntijaryhmille:
 - Riittävän hyvän kuvailun linjaukset sovellusohjeisiin
 - tarvittavat linjaukset RDA:han Kuvailusääntöpalvelun kanssa
 - selkeät linjaukset esimerkiksi siihen, miten saadaan julkaisun sisältö esiin
 - suppea taso vs. laaja taso
 - RDA:n mukainen tarkistettu käytäntö

Kaivataan sen kirkastamista, kuinka "kevyesti" voi kuvailla, kun tarve sen vaatii.

www.kansalliskirjasto.fi

Katri Riiheläinen

[katri.riihelainen\[at\]helsinki.fi](mailto:katri.riihelainen[at]helsinki.fi)